

İlgili Kanun / Madde
3201S.HBK/6

T.C
YARGITAY
10. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2007/20061

Karar No. 2008/15574

Tarihi: 01.12.2008

- SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ İMZALANMAMIŞ ÜLKELERDEN GÖÇE TABİ OLMA
- ZORUNLU GÖÇE TABİ TUTULANLARIN GELDİKLERİ ÜLKEDEKİ ÇALIŞMALARINI BORÇLANABİLMELERİ

ÖZETİ: 5754 sayılı Kanununun 79. maddesiyle 3201 sayılı Kanuna eklenen Geçici 6. maddede yer verilen “Sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelere 1/1/1989 tarihinden bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar zorunlu göçe tabi tutulan, Türk vatandaşı olup Türkiye’de ikamet eden ve 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı Kanun dahil olmak üzere sosyal güvenlik kuruluşlarından gelir veya aylık almamak koşulu ile yurt dışında geçen ve belgelendirilen çalışma süreleri bu Kanuna göre borçlandırılmak suretiyle yaşlılık aylığı bağlanmasında sosyal güvenlikleri bakımından değerlendirilir” hükmü uyarınca, sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelere 01.01.1989 tarihinden 08.05.2008 tarihine kadar zorunlu göçe tabi tutulduktan sonra Türk vatandaşlığına geçenlere, geldikleri ülkedeki hizmetlerini borçlanma yoluyla değerlendirme imkanı tanınmıştır.

Anılan düzenlemeden yararlanabilmek için, belirtilen tarihler arasında zorunlu göçe tabi tutulmuş, zorunlu göçten sonra Türk vatandaşı olup, Türkiye’de ikamet ediyor olmak, sosyal güvenlik kuruluşlarından gelir ve aylık almamak, geldikleri ülkedeki “çalışma” sürelerini belgelendirmek, borçlanma için yazılı istekte

bulunmak, tebliğ edilen borçlanma miktarını üç ay içerisinde ödemiş olmak koşulları aranmaktadır.

DAVA: Dava, Kurum işleminin iptali ile yurtdışı hizmetlerini borçlanması gerektiğinin tesbiti istemine ilişkindir.

Mahkemece, davacının Bulgaristan'da çalıştığı sürede Türk vatandaşı olmadığı nedenle 3201 sayılı Kanun uyarınca tanınan borçlanma hakkından yararlanamayacağı belirtilerek, “davanın reddine” karar verilmiştir.

Hükmün, taraf vekillerince temyiz edilmesi üzerine, temyiz istemlerinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

I-Davalı Kurum vekili 24.07.2007 günlü dilekçesi ile temyiz isteminden “sarfinazar” ettiğini bildirmektedir.

Dosyaya sunulan vekaletname örneğinde temyizden feragat yetkisi tanınmadığı, Kurum yetkili organlarından verilmiş bu yönde bir talimatın da bulunmadığının görülmesi üzerine davalı Kurum vekilinin temyiz itirazları incelenerek, tüm temyiz itirazlarının reddine karar verilmiştir.

II-Davacı vekilinin temyiz itirazlarına gelince:

Davacının, Bulgaristan'da geçen çalışma sürelerini 3201 sayılı Kanun uyarınca borçlanma istemi, yurtdışında çalıştığı sürede Türk vatandaşı olmadığı gerekçesiyle reddedilmiştir.

Gerçekten de, 3201 Sayılı Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanun, borçlanma talebi sırasında Türk vatandaşı olma halini yeterli bulmayıp, tanınan borçlanma hakkından, yurtdışında Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak çalışan ve borçlanma sırasında Türk vatandaşı olanların yararlanmasına olanak tanımaktadır. Göç ya da diğer nedenlerle Türkiye'ye gelenler, Türk vatandaşı olmadıkları sürelerde yurtdışında geçen çalışmalarını borçlanamazlar. Yetkili makam kararıyla Türk vatandaşlığına alınmanın ise geçmişe etkili bulunmaması nedeniyle, yurtdışında, sadece Türk vatandaşlığını kazandıkları günden sonraki süreleri borçlanarak değerlendirebilirler.

5754 sayılı Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 79. maddesi uyarınca 3201 sayılı Kanunu 1. maddesinde yapılan değişiklik ile; 08.05.2008 tarihinden itibaren yurtdışında sadece Türk vatandaşı olarak geçen sürelerin borçlanılmasının mümkün olduğu olgusuna vurgu yapılarak, bu yönde oluşan tereddütlerin giderilmesi sağlanmıştır. Anılan maddeye göre, “Türk vatandaşlarının yurt dışında 18 yaşını doldurduktan sonra, Türk vatandaşı iken geçen ve belgelendirilen sigortalılık süreleri ve bu süreleri arasında veya sonunda her birinde bir yıla kadar olan işsizlik süreleri ile yurt dışında ev kadını olarak geçen süreleri, bu Kanunda belirtilen sosyal güvenlik kuruluşlarına prim ödenmemiş

olması ve istekleri halinde, bu Kanun hükümlerine göre sosyal güvenlikleri bakımından değerlendirilir”.

Bu yöndeki yargısal içtihatlar, 3201 sayılı Kanunun 1. maddesinde yapılan düzenleme dikkate alındığında, kural olarak, Bulgaristan’dan gelen kişilerin sosyal güvenlik haklarına borçlanma yoluyla kavuşabilme olanağı bulunmamaktadır.

Ne var ki, 5754 sayılı Kanunun 79. maddesiyle 3201 sayılı Kanuna eklenen Geçici 6. maddede yer verilen “Sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelerden 1/1/1989 tarihinden bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar zorunlu göçe tabi tutulan, Türk vatandaşı olup Türkiye’de ikamet eden ve 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı Kanun dahil olmak üzere sosyal güvenlik kuruluşlarından gelir veya aylık almamak koşulu ile yurt dışında geçen ve belgelendirilen çalışma süreleri bu Kanuna göre borçlandırılmak suretiyle yaşlılık aylığı bağlanmasında sosyal güvenlikleri bakımından değerlendirilir” hükmü uyarınca, sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelerden 01.01.1989 tarihinden 08.05.2008 tarihine kadar zorunlu göçe tabi tutulduktan sonra Türk vatandaşlığına geçenlere, geldikleri ülkedeki hizmetlerini borçlanma yoluyla değerlendirme imkanı tanınmıştır.

Anılan düzenlemeden yararlanabilmek için, belirtilen tarihler arasında zorunlu göçe tabi tutulmuş, zorunlu göçten sonra Türk vatandaşı olup, Türkiye’de ikamet ediyor olmak, sosyal güvenlik kuruluşlarından gelir ve aylık almamak, geldikleri ülkedeki “çalışma” sürelerini belgelendirmek, borçlanma için yazılı istekte bulunmak, tebliğ edilen borçlanma miktarını üç ay içerisinde ödemiş olmak koşulları aranmaktadır.

Sosyal güvenlik ile ilgili düzenlemelerin kamusal nitelikli hükümler olmaları karşısında, yargılama sürecinde yürürlüğe girmiş olan bu düzenlemenin söz konusu uyumsuzlukta gözetilerek, yapılacak araştırma ve inceleme ile hüküm kurulması yasal zorunluluktur (HUMK m. 76).

O halde, davacı vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ: Temyiz edilen hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle **BOZULMASINA**, temyiz harcının istek hâlinde davacıya iadesine, 01.12.2008 gününde oybirliğiyle karar verildi.